

ORUÇ VE UZLET*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve kü lle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الصَّوْمُ جُنَّةٌ يَجْتَنُّ بِهَا عَبْدِي وَالصَّوْمُ لِي وَأَنَا
أَجْزِي بِهِ

(ابن جرير عن أبي هريرة)

RE. 219/9 (Es-savmu cünnetün, yectennü bihâ abdî, ve's-savmü lî, ve ene eczî bihî.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“–Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

*“–Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]*

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

Bugünkü derslerimiz oruca taalluk ediyor. Allah cümlelizden razı olsun... Cümlemizin tuttuğu oruçları kusurlarıyla beraber kabul buyursun dergâhında... Birçok senelere de sağlık, afiyetle ulaşım tutmalar nasib ü müyesser eylesin... Hem de Mekke-i Mükerrreme’de, Medine-i Münevvere’de nasib etsin inşâallah...

Oruç, hepimizin bildiği bir ibadet. Sabah imsakta kalkarız, sahur yeriz. Akşamın iftarına kadar ağzımıza bir şey koymamak suretiyle kaldığımız bu açlığımıza oruç diyorlar. Bu açlıkta bir gaye var. Cenab-ı Hak, kulları böyle aç kalım eziyet çeksinler diye orucu emretmemiş tabii. Bu açlıkta Cenab-ı Hakk’ın bizden istediği bir şey var.

İnsanlarda matlup olan insanlıktaki kemâldir. İnsanlıktaki kemâle ulaşım da kolay bir şey değildir. Namaz, oruç, zekât, hac bu yola gitmenin birer vesilesidir.

Bu açlığa İbrahim Hakkı Hazretleri çok önem vermiş. Bütün nasihatlerinin özü açlıkta toplanıyor.

“Az ye, az uyu, az iç. Ten mezbelesinden vazgeç”

Tabii vücutlarımız çok yemek suretiyle kuvvetleniyor, bu kuvvet şehveti artırıyor, şehvet de insanları günahlara götürüyor. İşin maddi kısmı bugünkü bizim ölçümüz: “Biz yiyelim kuvvetli olalım!” diyoruz. Her şeyi de o kuvvetin altında ararız. Halbuki bizim kazandığımız güç, kuvvet bizi Hakk’a değil dünya işlerine bağlar. Maksat kulun Hakk’a bağlanmasıdır.

Kulu Hakk’a bağlamak için de en güzel vasıta oruçtur. Bizim oruçlarımız da pek oruçtan sayılır gibi değil. Çünkü fevkalade güzel yemekler yiyoruz, karnımız acıkmıyor bile. Günler de kısa şimdi. Oruçlu olduğumuzun farkına da varmıyoruz akşam iftarlar olmasa.

Halbuki insanın azıcık ezilmesi lazım, açlığı hissetmesi ve şöyle bayılır gibi bir hal alması lazım. Ki bu açlıktan sızlananlar anlaşılın. Bugün kendimiz açlığı anlamıyoruz ki, öteki açın hâlini anlayalım. Akşama güzelce yine karnımızı doyururuz. Bir şey değil. Aç kalsak, onların çektiğini biz de çekiyoruz” diyeceğiz. Ama öyle değil.

İbrahim Hakkı Hazretleri’nin dediği gibi, yemeği az yemek suretiyle oruç tutulursa, bu orucun tadı başka olur. Böyle üç-beş kap yemek yiyip de yağlı tuzlu, hiç acıkmamak şartıyla tutulan oruç ile az bir şey yiyip oruç tutmak arasında çok fark vardır.

a. Oruç Kalkandır

İbn-i Cerîr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الصَّوْمُ جُنَّةٌ يَجْتَنُّ بِهَا عَبْدِي وَالصَّوْمُ لِي وَأَنَا
أَجْزَى بِهِ

(ابن جرير عن أبي هريرة)

RE. 219/9 (Es-savmu cünnetün, yectennü bihâ abdî; ve's-savmü lî, ve ene eczî bihî.)

(Es-savmu cünnetün) “Oruç bir kalkandır, (yectennü bihâ abdî) kulum onunla siperlenir. (Ve's-savmü lî) Oruç benim içindir, (ve ene eczî bihî) onun mükâfatını ben veririm.”

Oruç bir kalkandır. Bizim toklukla tuttuğumuz oruç da bir kalkandır. Fakat bu kalkanın da tabii zayıfı vardır, kavîsi vardır.

Bazısı ufak bir kurşunla delinir, bazısı da koca toplara bile dayanır. Böyle az yemekle tutulan orucun kalkanı kavidir, öyle ufak tefek şeylere boyun bükmez, yenilmez. Onun için orucu tutarken biraz yemeğe düşmemek şartıyla tutabilirsek, elbette bu oruçtan daha çok istifadeler ederiz.

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.289, no:3570; *Câbir ibn-i Abdullah RA'dan*.

Şeybânî, el-Âhâd ve'l-Mesânî, c.III, s.149, no:1649; *Ebû Hüreyre RAdan*.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.455, no:23629; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.83, no:13839.

(Cünnetün) diyor. Kalkan. Neden kalkan?

Ahmed ibn-i Hanbel, Neseî, İbn-i Mâce, Taberânî, Beyhakî, İbn-i Hibbân, Osman ibn-i Ebi'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الصِّيَامُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ كَجُنَّةِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْقِتَالِ

(حم. وابن زنجويه، ن. ه. طب. هب. حب. عن عثمان بن أبي العاص)

RE. 219/10 (Es-sıyâmu cünnetün mine'n-nâri, kecünnetü ehadiküm mine'l-kıtâli.)

(Es-sıyâmu cünnetün mine'n-nâri) “Oruçlar Cehenneme kalkan-dırlar, (kecünnetü ehadiküm mine'l-kıtâli) sizden birinizin harpte kullandığı kalkan gibi.”

b. Orucun Ecri Bizzat Allah'a Aittir

Taberânî, Ebû Ümâme RA'dan ve Vâsile RA'dan rivayet etmiş.

² İbn-i Mâce, Sünen, c.V, s.134, no:1629; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.IV, 217, no:17933; Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, c.IX, s.51, no:8360; Şeybânî, el-

Âhâd ve'l-Mesânî, c.III, s.56, no:1542; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.III, s.290, no:3573; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.VIII, s.410, no:3649; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.III, s.193, no:1891; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.III, s.4, no:8984; İbn-i Hibbân, Sikât, c.V, s.430; Osman ibn-i Ebi'l-As RA'dan.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

الصِّيَامُ جُنَّةٌ وَهُوَ حِصْنٌ مِنْ حُصُونِ الْمُؤْمِنِ وَكُلُّ
عَمَلٍ لِصَاحِبِهِ إِلَّا الصِّيَامَ يَقُولُ اللَّهُ الصِّيَامُ لِي
وَأَنَا أُجْزَى بِهِ

(طب. عن أبي أمامة؛ طب. عن واثلة)

RE. 219/11 (Es-siyâmu cünnetün, ve hüve hısnün min husûni'l-mü'mini, ve külli amelîn li-sahibihî ille's-siyâme, yekûlu'llâh: Es-siyâmu lî, ve ene eczî bihî.)

(Es-siyâmu cünnetün) “Oruçlar siperdir, (ve hüve hısnün min husûni'l-mü'mini) ve mü'minin kalelerinden bir kaledir.” O kaleye sığındığın vakit, düşman o kaleye kolayca giremez. Giremeyince sen mahfuz kalırsın, emin kalırsın, kurtulursun.

(Ve külli amelîn li-sahibihî ille's-siyâm) Oruç hariç, her amel sahibinindir. (Yekûlu'llâh) Allah-u Teâlâ şöyle buyurur: (Es-siyâmu lî) Oruç benim içindir, (ve ene eczî bihî) onun mükâfatını ben vereceğim.”

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.133, no:7608; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.323. no:3442; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.418, no:5078; Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.59, no:141; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.309, no:3391; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.418, no:5079; Vâsile RA'dan.

Her yaptığımız amel karşılığında tabii Cenab-ı Hak mükâfat veriyor. Veriyor ama orucunkine kimseyi karıştırmıyor. Ötekilerine melekler memur. Bu orucunkine hiç kimse memur değil. (Ve ene eczî bihî) “Meleklerle bırakmam bunun mükafatını. Bunun mükafatı bana aittir, ben vereceğim!” diyor. Tabii Allah’ın vereceği mükâfatın hudutlanmasına da imkân yok. “Şu kadar, bu kadar...” demek zâid bir kelime, hudutsuzdur.

c. Oruç Sabrın Yarısıdır

İbn-i Mâce ve Beyhakî, Ebû Hüreyre RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الصِّيَامُ نِصْفُ الصَّبْرِ

(د. هب. عن أبي هريرة)

RE. 219/12 (Es-sıyâmü nısfü’s-sabri.) “Oruç sabrın yarısıdır.”

Onun için; Allah bu orucu bize nasip etti El-hamdü lillah. Şimdi orucu yalnız karnımız tutuyor. Yemiyoruz, içmiyoruz, bu bir meziyettir. Fakat bununla beraber ağzın da yani lisanın da oruç tutması, gözün de oruç tutması, ellerin ve ayakların da oruç tutması lazım...

⁴ İbn-i Mâce, Sünen, c.V, s.283, no:1735; Beyhakî, Şuabü’l-İman, c.III, s.292, no:3577; Kudâî, Müsnedü’ş-Şihâb, c.I, s.162, no:229; Deylemî, Müsnedü’l-Firdevs, c.II, s.409, no:3817; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.444, no:23573; Câmiü’l-Ehâdîs, c.XIV, s.88, no:13853.

Oruç yalnız midenin hakkı değil. Yalnız midenin olursa; hani hayvanların ağzını bağlıyorlar, o bir şey yemiyor, ona benzer o. İnsanın orucu; hem dilini tutacak, hem gözünü koruyacak, hem elini ayağını koruyacak. Kötü yerlere gitmeyecek, kötü yerlerde elini kullanmayacak. Zararlı bir şey yapmayacak.

Oruç kolay şimdi. El-hamdü lillâh, anamızdan babamızdan göre göre küçük yaşlarımızdan beri alışmışız, hiç zor gelmiyor bize... Çünkü alışkanlığın, göreneğin büyük tesiri var.

Ama sükût denilen konuşmamak, az konuşmak, yerinde konuşmak, icap ettiğinde konuşmak... Bu da mühim bir mesele. Burda insanın nefsi bırakmıyor insanı. Yemek yemeyeceğiz şimdi tabi oruçluyuz. Bu yüzden elimizi ekmeğe uzatamıyoruz. Fakat lafı yerinde söylememek için nefis içeriden hınzırlanır durur:

“—Konuşsana, söylesene, işte vakit geçmez böyle durmakla...” diye böyle insanı zorlar durur, birçok konuşmalara...

Halbuki bu konuşmalar bizim için büyük zarardır. Ekmek yemek, su içmekle orucu bozmak ne kadar zararsa, lisanımızı böyle boş yerlere konuşturmak suretiyle aldığımız zarar bundan da büyüktür. Sebebi:

İnsanın vazifesi, Halik-ı zü'l-Celâl'i zikretmektir, anmaktır. Bir insan konuşurken iki işi bir arada yapamaz. Bir insan iki şeyi bir arada yapamaz. Hem konuşsun hem gönlü Allah'la olsun. Bu olmaz. Bunu büyükler yapar, çok büyükler. Onlar Halik'tan hiç ayrılmazlar. Onlara konuşmaları

zarar vermez. Ama o dereceyi biz nereden bulduk ki! Nereden bulacağız?

Biz konuşurken gönlümüz de bizimle meşgul olur. Onun için zikrullahtan gafil oluruz. Zikrullahtan gafil olmak, Allah'tan gafil olmak demektir. Allah'tan gaflet kadar da büyük kabahat olmaz. En büyük kabahat Halik-ı zül-Celâl'den gaflet üzere olmaktır. Bu gafletin vebali, cezası insana yeter.

Bunu ilk önce, insan gözünü yumarken anlar. Bu kabahatların cezasının ne kadar büyük olduğunu vefat ederken anlar insan.

Buyrulmuş ki:⁵

النَّاسُ نِيَامٌ وَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا

(En-nâsü niyâmün, feizâ mâtû, intebehû)
“İnsanlar uykudadır; ne zaman ölürler, o zaman akılları başlarına gelir.”

Ömürlerini geçirdikleri bu boş sözlerle, boş vakitlerle nasıl gaflete düştüklerinin ne demek olduğunu o zaman anlarlar. Şimdi anlayamazlar. Allah anlatırsa ne mutlu...

Hatta vaiz olan hoca efendilerimiz vasiyet ve tenbihlerinde; “—Kelamları çok çok tekrarlamayın; söyleyin geçin!” derler. Kelamların çok çok tekrarlanmasını tavsiye etmezler.

⁵ Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.312, no:2795; Hz. Ali RA'ın bir sözüdür.

Yalnız Peygamberimiz SAS, bazı nasihatlerini bazı kez üç kere tekrar etmişlerdir. Ama O Peygamber SAS tebliğ ediyordu ümmetine. O tebligatı duyurabilmek ve onları, onların içlerine yerleştirebilmek için lüzum vardı da onun için yapıyorlardı. Ama bizim nasihatlarımız öyle değil ki. Onun için söyleyip geçmek lazım. Onu da mümkün mertebe ihtisar tarikiyle.

İbrahim Hakkı Hazretleri'nin az söyleme hususundaki sözlerinin bir miktarını geçen derste okudum. Bir miktarı daha var ama onu bugün söylemeyeceğim. Çünkü bugün oruca taalluk eden uzlet bahsi var.

Şimdi gezmek suretiyle, görüşmek suretiyle, konuşmak suretiyle birçok şeylere dağılır insanın hâli. Bu hâllerin dağılması insanın perişanlığına sebep olur. İnsanın perişanlığı da ölümüne sebep olur yani. Kalben ölümü, ruhen ölümüne sebep olur. Cesedi diri ise de gönlü öldükten sonra o cesedin kıymeti yoktur.

O cesetlerin en güzeli aslanlarda var. Aslanın kuvveti kimsede yoktur. O kuvvet bize lazım değil. Onun için bugünkü dersimizde size en çok tavsiye edeceğimiz şey: İbrahim Hakkı Hazretlerinin üzerinde durduğu uzlet.

Sükûtu muhafaza etmek mümkün olmaz insana. Bir cemiyet içerisinde üç beş arkadaş oturur muhabbet ederiz. Ya dinleyeceğiz ya söyleyeceğiz. Dinlemek de aynıdır söylemek de aynıdır. Meşgul ediyor yani seni, Mevlâ'dan meşgul eden şeyler. Mevlâ'dan seni meşgul eden şeylerden uzak kalmak için ne lazım? Uzlet lazım. İbrahim Hakkı Hazretleri'nin üzerinde durduğu altı şeyden dördüncüsü.

1. Az ye!
2. Az uyu!
3. Az konuş!
4. Uzlet et!

Yani cemiyetten mümkün olduğu kadar ayrı ve تنها yerde kal! Tenhalık seni Mevlaya çeker. Konuşacak kimse zaten bulamıyorsun tabiatıyla. Bulamayınca konuşmaktan kurtuluyorsun. Kurtulduğun halde gönül bu sefer tabiatıyla Mevlaya doğru kayacak. Bunun teminine en büyük amil uzlet. Onun için bu hadisleri burada bırakıyorum.

İbrahim Hakkı Hazretlerinin bize tavsiyesi olan uzlet hakkındaki sözlerinden bir parça almıştım. Onları size bugün okumaya çalışacağım.

d. Oruçta Riyâ Olmaz

Yalnız şurada diyor ki...

Beyhakî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الصِّيَامُ لَا رِيَاءَ فِيهِ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى هُوَ لِي وَأَنَا
أَجْزَى بِهِ يَدْعُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي

(هـ.ب. عن أبي هريرة)

⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.299, no:3593; *Deylemî, Müsnedü'l- Firdevs*, c.II, s.409, no:3818; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.444, no:23574; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.88, no:13852.

(Es-sıyâmü lâ riyâü fîhi, kâle'llàhu azze ve celle: Hüve lî, ve ene eczî bihî, yedeu taàmehû ve şerâbehû min eclî.)

(Es-sıyâmü lâ riyâü fîhi) “Oruçta riyâ yoktur. (Kâle'llàhu azze ve celle) Aziz ve Celil olan Allah buyurdu ki: (Hüve lî, ve ene eczî bihî) O benim içindir, onun mükâfatını bizzat ben veririm. (Yedeu taàmehû ve şerâbehû min eclî) Çünkü, oruçlu yemesini, içmesini benim için bıraktı.”

İnsan yemiyor içmiyor. Niçin yemiyor içmiyoruz? Allah-u Teâlâ'nın rızasını kazanalım diyerekten. İşte Allah-u Teâlâ'nın rızasını kazanalım diye nasıl kendimizi yemekten, içmekten kesiyorsak, lisânen de konuşmaktan kendimizi kesmek; mümkün oldukça tenhalığı aramak, yalnızlığı aramak... Mümkün olduğu kadar Allah ile baş başa kalabilmeye çalışmak en büyük devlet...

Onun için altta bir hadis daha var. Onu da okuyuvereyim:

e. Oruç ve Kur'ân Şefaât Edecek

Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî, Ebû Nuaym, Hâkim ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ يَقُولُ
الصِّيَامُ أَيْ رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ
بِالنَّهَارِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ وَيَقُولُ الْقُرْآنُ رَبِّ مَنَعْتُهُ
النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفِّعْنِي فِيهِ فَيُشَفَّعَانِ

(حم . طب . حل . ك . هب . عن ابن عمرو)

RE. 219/14 (Es-sıyâmü ve'l-kur'ânü yeşfeâni li'l-abdi yevme'l- kıyâmeti, yekülü's-sıyâmü: Ey rabbi, innî mena'tühü't-ta'ame ve's- şehevâti bi'n-nehâri, feşeffi'nî fîhi; ve yekülü'l-kur'ânü: Mena'tühü'n-nevme bi'l-leyli, feşeffi'nî fîh; feyüşeffeâni.)

(Es-sıyâmü ve'l-kur'ânü) “Oruç ve Kur'an-ı Kerim, (yeşfeâni li'l-abdi yevme'l-kıyâmeti) kıyamet gününde kula şefaathı olurlar. (Yekülü's-sıyâmü) Oruç der ki: (Ey rabbi, innî mena'tühü't-ta'ame ve's-şehevâti bi'n-nehâri) Ey Rabbim, ben onu gündüz yemekten ve şehvetlerden men ettim, (feşeffi'nî fîhi) sen onun hakkında benim şefaathımı kabul et!

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.174, no:6626; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.114, no:385; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.419, no:5081; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.408, no:3815; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.444, no:23575; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIV, s.89, no:13854.

(Ve yekûlü'l-kur'ânü) Kur'an da şöyle der: (Mena'tühü'n-nevme bi'l-leyli) Ben onu geceleyin uykudan men ettim, (feşeffi'nî fîh) sen de benim, onun hakkındaki şefaati kabul et! (Feyüşeffeàni) Şefaati kabul olunur."

Hem oruç hem de okuduğumuz kitâb-ı ilâhî olan Kur'an-ı Azimü's-şan, kıyamet gününde bizler için şefaati olacaklar.

Orucumuz ve okuduğumuz, dinlediğimiz Kur'anlarımız. Cenab-ı Hak oruca bir ceset verecek. Yahut bir melek o oruç tarafından konuşacak. Diyecek ki:

“—Yâ Rabbi, ben bu kulunu gündüzleri yemekten, içmekten, şehvetlerinin arzularını yapmaktan men ettim. Oruçluyum diyerekten ne yedi ne içti ne de şehvetinin iktizası olan başka şeyleri yaptı. Beni buna şefaati kıl Yarabbi! Benim hatırım için bunu affet yâ Rabbi!”

Hazret-i Kuran'a da Cenab-ı Hak bir kisve, bir ceset, bir kıyafet verecek veyahut onun namına bir melek onun tarafından konuşacak. Diyecek ki:

“—Yâ Rabbi, ben bu kulunu gece uyumaktan men ettim. Kuran'ını aldı eline başladı okumaya, ezberledi, okumaya ve hatim etmeye çalıştı. Kuran'la meşgul oldu. Beni buna şefaati kıl yâ Rabbi! Benim hatırıma bunu affet yâ Rabbi!”

Cenab-ı Hak da bunların şefaati reddetmez. Kur'an ve orucun şefaati, peygamberlerin şefaati reddedilmeyen şefaatlardendir.

Mesela bizim gibi birisi gitse de “Şu adamı affet!” dese, “Defol buradan!” derler. Ne kıymetin var çünkü. Ama bir büyük gelir de “Bunu affedin!” derse kıramazlar onu. Bunlar da Allah-u Teâlâ'nın indinde büyük şeyler. Onun için bunların şefaati reddolunmaz.

Kuran ve oruç, şefaati ettikleri gibi aynı zamanda müddeidirler. Yâni orucu tutmayan, Kuran'ı okumayan veya Kuran'ın aleyhinde, aksine hareket edenlerden davacıdır. Onlar için de hasımdır. Dava vekili gibi umumi dava açarlar. Haklarını isterler onlardan. O zaman bunların davaları da reddolunmaz. Kimin aleyhinde dava açarlarsa, o açtıkları dava da bunların hakkında kâfidir.

Allah cümlemizi affetsin de sevgili Habibinin hürmetine hakiki oruç tutup, Kuran'a hakiki ittibâ eden kullarının arasına cümlemizi ilhak buyursun.

f. Sakın Mevlâ'yı Unutanlardan Olma!

İbrahim Hakkı Hazretleri, uzlet hakkında on fasıl yapmış.

Çok ama ben onu mümkün mertebe kısalttım. Size bugün ancak 7. fasıldan itibaren üç fasıl okuyacağım. Yukarıda bir beyit söylemiş:

Şefkat et şehveti koy, onu sana hûy etme!

Âşık-ı pâk ol ve her mâde-hârı bûy etme!

[Kendine acı, şehveti bırak, onu kendine huy edinme!

Tertemiz aşık ol, her gördüğün dişi eşeği koklama!]

Bunlar çok güzel sözlerdir. Türkçe olduğu için herkes anlar.

*Hak için söyle sözün yoksa hemân hâmûş ol;
Dilde dildârı bul, etrâfa tekâpûy etme!*

[Sözünü Hak için söyle, yoksa hemen sus!

Sevgiliyi gönülde bul, boş yere etrafta arama!]

Hak için söyleyecek bir sözün yoksa hemen sükût et.

Dil demek gönül demek. Gönülde Hz. Allah'ı bul, başka taraflara bakıp da aldanma!

Âriyettir bu güzellerde olan hüsn ü cemâl;

Gözümler nâmını gafletle kamer-rûy etme!

[Bu güzellerdeki güzellik geçicidir;

Aynaların namını gafletle ay yüzlü göstermeye çalışma!]

Güzellik, zenginlik, bilginlik hepsi âriyettir, emanettir, ödünç alınmış gibidir. Ne zenginliğin kıymeti var, ne bilginliğin kıymeti var, ne güzelliğin kıymeti var. Hepsi bugün var, yarın yok... Sakın aldanıp Mevlâ'yı unutanlardan olma!

Şimdi dinledim:

Bir kardeş pastaneye girmiş yatsıdan sonraki bir vakitte. Bir şeyler yiyecek orada. Derken "fısss" diye bir fısıltı kopmuş bir yerden. Oradaki işçilerden bir kimse, "Hemen çabuk kaçın!" demiş. Daha kapının ağzına çıkarken, "Bom!" diye içeriden bir patlama olmuş. Beş metre ileriye atmış kapının önündeki insanları... Kimisinin ağzı, kimisinin burnu, kimisinin kafası yaralanmış. Sargılarla evlerine dönmüşler. Bunlardan bir tanesi de zenginlerden birisi. Bir

dakika daha içerde dursalarmış, hepsi kül olup gideceklermiş.

Burası Allah'ın mülküdür. Onun için sen bunların hiçbirine itibar etme! Bu dünyanın kendisi emanet zaten... Hani baba, hani dede, hani akraba ü taallûkat? Mezarlıklar gözümüzün önünde... Sakın aldanıp Mevlâ'yı unutanlardan olma!

g. Uzletin Lüzumu

Ehlullah demişler ki:

Tàlib-i irfana, yani bu dünyada irfan talep edenlere hayvan gibi gelip gitmek değildir hüner. Buraya gelmekten maksud bir irfan sahibi olabilmektir.

Bunun talibi olan insanlar diyor ki, uzlet iki şey için lazım:

Birisi budur ki; insanlar bu talib-i irfanı meşgul edip zikrû fikrinden alıkoyarlar. İnsanların zikirle meşgul olmaları lazım gelirken; insanlarla ünsiyet etmek sırasında araya dünya muhabbetleri girer. Biraz da siyaset girer, biraz da dedikodu girer, biraz da gıybet girer... Bir sürü vebal, bir sürü günah... Bir sürü de malayani boş sözlerle vakit geçer, gönüller de gider. Onun için bu gibi şeylerden kurtulmak için sana lazım olan, uzlettir.

İbrahim Hakkı Hazretleri naklediyor:

Bir meydanda bir cemaat gördüm. Nişancılar ok atıyorlardı. Nişan alıyorlar hedefe; sen vurdun, ben vurdum diye tartışıyorlardı. Her zaman gördüğümüz şeyler.

Birisi uzakta oturuyordu. Dedim ki:

“–Şunun yanına gideyim de konuşayım biraz!”

O adam dedi ki:

“–Senin kelâmından, senin sözlerinden bana zikrullah çok daha lezzetlidir. Senin sözlerini dinleyeceğime, seninle sohbet edeceğime, Mevlam’ın zikriyle meşgul olmam benim için daha hayırlıdır. Bırak beni!” dedi.

Dedim ki:

“–Sen burada yalnız kalmışsın!”

“–Ne gâfil insansın! Cenâb-ı Hak, ‘Ben sizinle beraberim!’ diyor. Sen yalnızsın diyorsun. Mevlâm yetmez mi bana?”

“–Bu ok atanların hangisi muvaffak oldu?”

“–Halkı terk edip Hak ile huzur bulan kimse, o kazanmıştır. Hakk’ı kim bulduysa o kazandı. Yoksa o oku hedefe vurmak hüner mi yani! Onun için bir kere alıştırsın kendini. Gözünü alıştırdın, silahını alıştırdın mı pekâlâ vurursun nişancıların vurduğu gibi. Ama Hakk’ı bulmak hüner. Sen ne sanıyorsun o hedefe vurulduğunu. Hakkı kim bulduysa o kazandı.” deyip kalktı gitti.

Resul-i Ekrem SAS uzlet zamanını, ehl-i erbabını beyan edip; o zamanda yalnız kalmayı ferman buyurmuşlar. O beyan ettiği zaman gelmiştir. Buyurmuştur ki;

“–Halkı görürsünüz ki sözlerinde, ahidlerinde durmazlar. Söz verip tutmazlar. Emanetlere hıyanet ederler. Birbiriyle düşmanlık ederler.

Kardeşler birbirlerine sarılacaklarına birbirlerinin aleyhinde konuşurlar. Muhakkak o zaman fitne zamanıdır.

Ashab-ı Kiram demişler ki;

“—O zamanda bulunan mü’min ne yapsın?”
Cevaben buyurmuş ki;

“—O zamanda ehl-i iman nasın işlerine karışmayıp dilini tutsun, hanesinde otursun, hayırları işleyip yasaklardan korunsun. Ancak kendi işi için evinden çıksın.”

Ne güzel söz ama. Bazı büyüklerimiz de evlatlarına böyle nasihat edip, uzleti emir ve vasiyet etmişlerdir. Eski büyüklerimiz çocuklarına böyle nasihat etmişlerdir. Şüphe yoktur ki onlar bizden daha ziyade hayır ve basiret sahibi idiler. Ve zaman ise onlardan sonra çok daha şerli ve zararlı olmuştur.

Hız. Ömer RA buyurmuş ki:

“—Uzlette kötü kimselerden rahat bulmak vardır. Mümkün oldukça nasla muhabbeti ve konuşmayı az etmelidir. Nastan kurtulmak müşküldür.”

Bir kâmil demiş ki:

“—Bu zaman dili tutma ve bulunduğu yeri gizleme zamanıdır.

Aslanlardan kaçır gibi insanlardan da kaçırma zamanıdır.”

İyi dinleyin bu tabiri. “Aslanlardan kaçır gibi insanlardan kaçırma zamanıdır” demiş. Biz, birçok büyüklerden aynı ibareyi okuyoruz. Bunu

İbrahim Hakkı Hazretleri yazmış ama İbrahim Hakkı Hazretlerine gelinceye kadar bütün büyükler de hep bu hususu zikretmişlerdir. Hatta imamımız İmam-ı Âzâm Hazretlerin de oğluna vasiyetinde bu vardır. Bu tabir orada da var.

Demek ki insanlardan ne kadar çok zarar görülüyor ki, bütün büyükler evlatlarına, bu zarardan onları kurtarabilmek için böyle demişler. Hâlbuki aslan ne yapar insana? Parçalar. Hayvanların parçaladıkları da şehidler meyanındadır. Hayvanların darbesine uğrayıp da ölenler şehidler meyanındadır. Denizde boğulanlar gibi, harpte ölen şehidler gibi hükmen şehiddirler. Kolera hastalığından ölenler gibi. Ve evlerinde oturup geçmiş kusurlarını telafiye çalışmak lazımdır.

Bir kâmil yine demiş ki:

“—Allah için bu zamanda nastan uzlet helaldir.”

Bundan iki yüz sene sonra, bu adam bu sözü söyledikten iki yüz sene sonra bir kâmil de demiş ki:

“—O zamanda uzlet helâl imiş, öyleyse bu zamanda vaciptir.” Arkasından ilave etmiş bir başkası da:

“—Hele bu zamandaysa uzlet adeta farzdır.”

Evvelki helal, sonra vacip sonra da farziyete kadar işi ileri götürmüşler.

Uzletin ikinci sebebi de; insanlar talib-i irfanın hâl ve huzurlarını ifsad ederler.

Adamcağız Kuran'ıyla meşgul, zikriyle meşgul;
kapı çalıyor:

“–Tak tak!”

“–Ne o?”

“–Ziyarete geldim.” “–Buyur, ne konuşacaksınız?

Dedikodu. Ya bir arzusu, isteği var onu söyleyecek veyahut işte şöyle böyle... Bakacaksın yarım saat, bakacaksın bir saat gitmiş. Bir saate şu kadar cüz Kur'an okurdu, o kaldı. Şu kadar zikrullah ederdi, o da kaldı. Sebep: O sohbet...

h. Riyânın Sebebi

Nasa görünmek riyanın kaynağıdır. Yani riyaya yol açar demektir.

Bir cemaat, bir arifin kapısına gidip onu ziyaret etmek ve onunla görüşmek istemiş. O arif, kapıya gelenlere içeriden cevap verip demiş ki:

“–Ziyaret ve mülâkattan daha faydalı olan şey, gâibâne dua ile size ikram etmektir. Size biz gâibâne dua ederiz, gelmenize lüzum yok! Biz sizin arkanızdan dua yaparız size...” demiş.

Zira ziyaret ve likâdan riya hasıl olur. Gerek gelene, gerek oturana ikisinde de riya hasıl olur.

Bağdat'ta bir efendi, İmam-ı Âzâm camisinin imamıymış. Türkçeyi de güzel biliyor. Talebelerine de çok yardım ediyor. Abdülkadir isminde, bizden yaşlı. Bu efendinin ziyaretine götürdüler bizi. Efendiye;

“–Türkiye'den misafir geliyor!” dediler.

O, hemen içeriye gitti. Güzel elbiselerini giyindi.

Şalını giyinmiş, başına güzel sarığını giymiş, öyle geldi yanımıza. Misafiri karşılamamanın da tabii bir usulü ve ananesi var. Öyle görünmek doğru bir şeydir. Fakat hâliyle görünmek iktiza ederken buna neden insan mecbur oluyor? Misafire bir hürmet gösterecek ama olduğun hâlinle göstersen de olurdu pekâlâ. Süslenmek işte bu riyaya sebep olur. Bir gösterişe sebep oluyor yani. İnsanın esvabı ariyet üzerinde... İçidir, gönlüdür önemli olan. Rahmetlik olmuş, Mevlâ rahmet eylesin.

Gàibâne dua ise ihlâsa daha yakın olmakla kabul olur. Geçmiş büyüklerin ekserisi ve halis kimseler, riyâ korkusundan ziyaret ve mülâkatı bırakıp, nastan uzlette selâmet bulmuşlardır. İsmi hatırıma gelmedi o zatın ama büyüklerden bir zat, kapısının dışından kilit asarmış, asma kilit... Gelen, “Kapı kilitli, içeride kimse yok!” diye geri dönermiş.

Bin sene evvelki büyükler bunlar. Bin sene evvelki büyük, bunu böyle yapma mecburiyeti hissediyor. Çünkü kendisinin Mevlâ ile olması daha a'lâ... Onu Mevlâ'sından alıkoyan her şeyden kurtulmaya çare aramışlar. Çareyi de her biri ayrı ayrı bulmuşlar. Bunları söylemekten maksatları da bizi ikaz ve uyandırmaktır.

Bu dünyayı Allah bize bu telaş içinde boğuşsunlar diye vermemiştir. Bu dünyanın bize verilmesinin sebebi, bizi Mevlâ'ya götürmek içindir. Bu dünya bir binektir. Bu binek bizi Mevlâ'ya götürecekse binektir. Yoksa cehenneme götürmek için değil bu dünya bize...

Burada Allah'la olabilmenin mümkün olmasını temin eden şeylerle meşgul olmuşlar. Başta oruç geliyor, oruç da arkasından bunları getiriyor. Kanaat ile vakitlerini geçirmişler. Gönüllerini cemiyetten uzletle ve huzur-u Mevlâ ile Allah'ın sevgili kullarından olmuşlar.

i. Hakk'ın Dostluğunu Tercih Et!

Güzel sözleri var bu zatın:

*Kadr-i fakrı bil, fenâ ol, yâr-i sultân olma hiç
Fakr imiş cem'iyet-i hâtır perîşân olma hiç³*

[Fakirliğin kıymetini bil ve dünyadan geç, sultanların dostu olma hiç! Aklını karıştıran, kalbini bulandıran şeylerden kurtulmanın çâresi fakirlikteymiş, gel perişan olma hiç!]

*Halkı sayd etmek içindir bu güleç yüz, tatlı söz;
Çün ki sayyâd olmadan gûyâ vü handân olma hiç!*

[Halkı avlamak içindir bu güleç yüz, tatlı söz; sen avcı olmadan konuşkan ve neşeli olma! Sonra avı tutacağım derken, kendin avlanırsın da haberin bile olmaz.]

*Terk-i zevk-u lezzet-i cismânî âsândır velî;
Merd isen lezzet-i nefsânîden cûyan olma hiç!*

[Cismânî lezzetleri ve dünyevî zevkleri terk etmek kolaydır. Erkeksen, nefsânî zevkleri ve lezzetleri kalbinden çıkar; onları hatırına bile getirme!]

*Hırka vü seccâde vü imâme vü tesbîhi koy;
Sahare-i evhâm-u tesvîlât-ı şeytân olma hiç!*

[Hırkayı, seccâdeyi, sarığı ve tesbihi bir yana bırak; vehimlerin maskarası, şeytanın oyuncuğu olma hiç!]

Bu güzel bir söz. Gençliğimizde Bayezit Camisi'ne devam ederken bir zat gelirdi. Omuzunda seccadesi vardı. Sofu adam, yaşlı adam halının üzerine beyaz seccadesini serer, öyle namaz kılardı. Herkes de ona bir hürmet-i mahsusa ederdi.

Ama doğru bir şey değil. Herkes nerede kılıyorsa sen de orada kıl! O seccadeyi getirip de oraya koymakla, kendini mümtaz bir insan sıfatında tanıtmak, elbette şeytana oyuncak olmaya vesiledir.

*Hıfz-ı zâhir mûcib-i ihmâl-i bâtındır hemân
Hıfz-ı hüsn-i hulk edip cismi nigehebân olma hiç*

[Dış görünüşe önem vermek, içi ihmal etmeye sebep olur; güzel ahlâka sahip ol, cisminin dış görünüşünün bekçisi olma!]

Bak ne güzel: “Dışımı süsleyeyim derken, içinden gaflet edersin. Dışının süsüne bakma, asıl içinin süsüne bak!”

*İzzet ü rağbetde olsan çok olur hâsid sana
Misl-i Yûsuf mübtelâ-yı mekr-i ihvân olma hiç*

[İzzet ü itibarın çok olursa, elini öpenler çok olursa, hasetçin de o kadar çok olur. Yusuf AS gibi kardeşlerinin hilesine düşme hiç!]

*Ger saâdet-mend isen tenhâye gel, halkı unut;
Hakkı, üns-i Hakk'ı bul setret, peşîman olma hiç*

[Eğer saadet istiyorsan, tenhaya gel, halkı unut; Hakkı, Hakk'ın dostluğunu bul, gizle, pişman olma hiç!]

Şu nasihatler hepimize kâfi! Güleç yüz, tatlı sözlerle halkı başına toplamaya çalışanlar bundan güzel ders alırlar. Zahirî kıyafetlere kıymet verenlerin, içlerinin ihmal edildiğinin alâmetidir. Ahlakı güzel etmeden, cesedin güzelliğiyle uğraşmanın akıllı insanlara yaraşan bir şey olmadığını, saadeti isteyenlerin ise تنها bir yerde halkı unutup Hak ile meşgul olan ve ayıplarını daima örten ve örtmeye çalışan kimseler olduğunu açıklıyor.

Yine bir büyüğe demişler ki:

“—Niçin karışmıyorsun aramıza?”

O zat demiş ki:

“—Yahu Allah Settar ve Gaffar... Görüyor ve biliyor; gördüğü ve bildiği halde yüzümüze vurmuyor da siz bizim halimize muttali olmadığınız halde envai çeşit dedikoduları aleyhimize yapıyorsunuz. Ne lüzum var sizinle konuşmaya... Sizi günaha sokmaya...” demiş.

k. İnsanlara Vaaz Etmenin Şartları

Sekizinci kısımda da nasdan uzlet eden ariflerin de iki sınıf olduğunu bildiriyor.

Ehlullah demişler ki: (Hep sözlerini kendisine atfetmez;

‘Ehlullah demişler ki’ diyerek ehlullaha atfeder.)

“—İlmi hususunda insanların kendisine ihtiyacı olmayan arife yalnızlık hâli ve uzlet a'lâ ve güzeldir.”

Zikr ü fikriyle meşgul olup ihtiyacından gayrı şey için evinden çıkmaz. Yalnız Cuma ve cemaate devam ile ilim meclislerinde hazır olur. Yani ne olursa olsun, Cuma ve cemaati bırakmak yok. Sonra ilim meclislerinde de hazır olur. Başka şeye de lüzum yok.

İkinci kısım arif ise ilminde halk ona muhtaç. Arif ama ilim sahibi ve halk ona muhtaç. Binaen aleyh, uzlet afiyeti ona müyesser olmaz. O çekilemez bir köşeye, insanlara faydalı olması gerekir. İlmini neşretmek, vaaz-u nasihat etmek ve dine hizmet hususunda neşr-i ilm etmek mecburiyetinde kalır.

İnsanlara sohbet için ona üç emir lazımdır:

1. Birisi uzun bir sabır, büyük bir hilim, gayet güzel bir ahlâk. Alimdir, va'z-u nasihat edecektir ama sabrı yoksa, hilmi eğer yoksa, ahlâkı da güzel değilse çok zarar görür.

2. İkincisi, insanlarla sohbeti esnasında kalbiyle, gönlüyle onlardan münferid, vâhid olmak. Cesedi onlarla beraber olsun, fakat kalbini Allah'tan ayırmasın! Gönlü Allah ile olsun.

3. Konuştukları vakit akıllarının ereceği kadar konuşsun. Göreceği cefalara, eziyetlere de sabr u sükût ile mukabele edip, kat'iyen mücadele yoluna gitmesin! Eğer evinden uzaklaşırsa, eğer onlar ondan uzaklaşırlarsa bunu da ganimet bilsin ve memnun olsun. Ve terbiyelerinde mülayimlik ile, yumuşaklık ile onlara muvafakat eylesin. Eziyetlerine sabretsin, ihtiyaçlarını saklasın, kendi ihtiyaçlarını halka duyurmasın ve onların hizmetlerini ücretsiz yapıp, hacetlerini de minnetsiz ifa etsin!

Şu büyüklerin sözüne bak!

Geçen birisi sabah namazında bize bir nasihat yaptı. Çok

hoşumuza gitti. Fakat arkasından dedi ki:

“—Kusura bakmayın ama bizim memlekette mısırdan başka bir şey olmaz. Ne çay olur, ne fındık olur, ne buğday, ne arpa... Yani ihtiyacım var. Buraya gelmişim, beni de kayırın!” dedi.

Olur mu bu? İlimle barışır mı bu? Ama çok güzel konuşuyor; hadisleri ezberlemiş, ayetleri ezberlemiş, hitabeti de iyi ama arkasından bu derdini söylemesi İbrahim Hakkı Hazretleri'nin sözüyle taban tabana zıt. Ne diyor:

“—İhtiyaçlarını sakla ve onların hizmetlerini ücretsiz yapıp, hacetlerini de minnetsiz ifa et! Yani başlarına kakma! Her hususta rıfk ve lütf ile müsamaha edip, halka Hâlık için hüsn-ü muamele et!”

I. Uzleti Kolaylaştıran Üç Şey

Neşr-i ilm etmek mecburiyetinde olmayan ve bilinmeyen arife uzleti kolaylaştıran üç şey lazım.

1. Birisi ibadetlerini gece gündüz saatlerine taksim edip, cemi vakitlerini ibadetle geçirmek.

“—Benim şu kadar saatim var. Bu kadarı Kuran, bu kadarı namaz, bu kadarı zikir, bu kadarı fikirdir.” diyerek zamanını taksim eder.

Zira ki ibadetle iştigal, afetlerden rahat ve selamettir. Nas ile ünsiyet, iflas alâmetidir. Bunu büyükler söylüyorlar aziz kardeşler. Bunda

darılma yok. Nas ile ünsiyet iflas alâmeti... İflas paraların pulların gitmesi değil. Gönlün ölmesi, gönlün Allah'tan uzaklaşmasıdır. Gönül Allah'tan uzaklaştıktan sonra, gönül elden gittikten sonra cesedin aslan cesedi gibi olsa ne kıymeti var.

Mûsa AS'ın Tur-i Sina'da Hak Sübhânehu ve Teâla'ya tekellümden sonra, halkın seslerini duymamak için kulaklarını tıkadığı ve uzaklara gidip tenhada kalmayı arzu ettiği söylenir. Çünkü, bu Mevla ile olan mükalemede aldığı lezzeti görmüyor dışarıda... Onun için mecburen kaçıyor halktan.

Üç şey dedi ya birisi bu.

2. İkincisi halktan ümidini tamamiyle keser. Cümle insanlar onun yanında müsâvîdir. İnsanlara hiç kıymet vermiyor ve onlardan bir şey beklemiyor. Zira faide ve mazarratı olmayan şey yok hükmündedir. İnsan bir insana fayda da veremez, zarar da veremez. Ancak murad-ı ilâhi olursa verebilir. Murad-ı ilâhi olmadıkça ne bir insanın bir insana faydası, ne de bütün insanların birisine zararı olmasına imkân yoktur.

Şimdi burada güzel bir beyit söylemiş:

Hakkı, cemîi halktan, müstağniyem bi'llâhi ben;

Hallâk-ı alem var iken, halk-ı zamânı neylerem!

“—Paralar varken ben ne yapayım Allah'ı!” derse, ne deriz ona? Paralar insanları Allah'tan uzaklaştırıyor. O paralara gönül verenlere ne demek lazım bilmem artık.

3. Üçüncü emir ise; basiretle ahval, ahlâk ve tavırlarını daima tezekkür, tefekkür ile kontrol altında bulundurmak.

Daima kendini kontrol altında bulunduruyor:

“—Acaba ben ne gibi bir hata, ne gibi bir kusur işledim. Mevlâ’dan acaba kaç saniye uzak kaldım, kaç dakika uzak kaldım?” diyerek kendisini böyle kontrol altında tutuyor.

Arif, uzlet haliyle bu üç emre devam ederse, nas ile sohbeti bırakıp dergâh-ı Hüdâ olan Mevlâ’nın nazargâhı olan kalbine girer. Üns, huzur ve süruru dâim olur.

İnayet ve tevfik Hak’tandır.

O ne güzel sâhip, ne güzel refiktir.

Zirâ ki nastan uzak olan sıddîk;

Uzaklığı kadar Hakk’a yakın olur.

Söz benim değil, İbrahim Hakkı Hazretleri’nin sözünü okuyorum: “Nastan uzak olan sıddîk, uzaklığı kadar Hakka yakın olur. Halka yakınlığı kadar da Hak’tan uzak olur.”

Bak burasını iyi dinle: Hak Teàla kendi huzuruna davet eylediği kula, nasın ezâ ve cefasını musallat eder ki, o halka meyleder olmasın. Ve her nesneden ayrılıp Allah’tan başkasıyla kalmasın. Onun için musallat ediyor, sevdi onu.

Zira ki nastan iraz edip nasın rabbi olan Allah-u Teàla’ya ikbal etmesine sebep olur. Hak Teàla’nın evliyasına adeti, ilk devirlerinde halkı onlara musallat kılmak olmuştur.

Zira düşmanın sözü Hüdâ’nın kamçısıdır.

Gayre meyleden gönüllere Allah onunla vurur, masivadan kendisine çevirir. Gayre meyleden gönüllere onunla vurup, masivadan döndürüp kendi huzuruna getirir.

Bir tanesi daha var şurada. Ey aziz, ehlullah demişler ki:

“—Uzlet lisanın sükûnuna sebeptir. Zira konuşacak kimse bulamaz, tenhadadır. Bu da onun sükûtuna sebep olur.

Oruçlarda yalnız midenin sükutu değil aynı zamanda lisanın da sükutu lazım!”

Uzlet iki kısımdır:

1. Müridlerin uzleti
2. Muhakkiklerin uzleti

Müridlerin uzleti, ağyar ile ihtilattan cisimleri ile ayrı ve uzak olmalıdır. Cismiyle ayrılmadan olmaz.

Muhakkikînin uzletiyse kâinata iltifattan kalpleri ile ayrı olmalarıdır. Ne dünyaya ne ahirete, hiçbirisine iltifat etmez. İmdi muhakkikînin kalpleri ma’rifet-i Mevlâ’dan gayrı hiçbir şeyle meşgul olmaz. Kalpleri o dünya işlerinin hiçbirisine mahal değildir.

I. Uzlette Niyet

Uzleti okuyorum ki bunun arkasından i’tikâf gelecek. Şimdi bu uzlet i’tikâf ile birdir. Ramazan’ın yarın yirmisi. Pazartesi’yi Salı’ya bağlayan gece yirmi birinci gecesidir. Peygamberimiz SAS Hazretleri, yirmi birinden itibaren i’tikâfı hiçbir sene terk etmemiştir. Her

sene Ramazan'ın aşr-ı ahiri denen son on günü i'tikâf etmiştir. Sünnet-i müekkededir. Fakat sünnet olmakla beraber sünnet-i kifâyedir. Cenaze namazı gibi, birkaç kişinin yapmasıyla diğerlerinden sakıt olan bir sünnettir. Ama başkalarından sakıt oluyor diye bundan uzak kalmak çok acı bir şeydir. Şimdi i'tikâf bu uzletin en güzel çaresi...

Hiç olmazsa Ramazan'ın yirminci gününden sonra bir ibadethaneye çekilip tenhada Allah ile kalmak;

“—Yâ Rabbi, sana ben misafir geldim. Beni affetmedikçe de senin huzurundan gidemem ben...” diye niyetlenmek.

Kapıda jandarma yok, polis yok, bir şey yok. Kapıdan dışarı çıkamazsın. Niçin? Kendini oraya hapsedmişsin? Yemen içmen orada... Ancak bir abdest için, hacet için çıkarsın. Orada daima Mevlâ ile meşgulsun. Kitap oku, Kur'an oku, zikrullah yap, ne yaparsan yap... Orada her şey ibadet sayılır.

Şimdi bunun için diyor ki üç niyet lazım:

1. Birisi halkın şer ve fitnesinden necât bulmak için. Yani “Kurtulayım şu halkın şerrinden!” diye çekilirsin bir kenara.

2. Birisi de kendisinin şerrinden halkın selâmeti için, yâni kendisinin şerrinden halk kurtulsun diye.

Bu niyet, evvelki niyetten daha hayırlı ve mu'teberdir. Zîrâ, evvelki niyette halka sû-izan, bundan ise nefse sû-i zan vardır. Nefse sû-

izan etmek ise lâyıktır. Zîrâ, büyüklerin âdetleri hep böyle olmuştur.

3. Üçüncüsü ise sohbet-i Mevlâ'yı nefse tercih etmektir. Uzletin a'lâsı nefsinden uzlet edendir. Sohbet-i Mevlâ'yı tercih edip, huzûruna gidendir.

Uzlete çekilen bir kimse için, bu uzletle nefsinin halka zarar vermekten sakındırmak niyetini her şeyden önce taşıması gerekir, sonra 2. derecede şerirlerin şerrinden selâmet kalmayı talep etmeli, 3. derecede müslümanların haklarını yerine getirmekte kusur etmenin âfetinden kurtulmayı, 4. derecede himmetinin bütün varlığıyla Allah'a ibadet etmeyi niyet etmelidir. İşte uzlete çekilenin niyetinin âdâbı böyle olmalı ki, uzletin meyvesini yemek mümkün olsun.

Allah kusurlarımızı affetsin... Tevfikat-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Sevdiği ve razı olduğu kulları arasına bizleri de kabul eylesin,,,

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

07. 11. 1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU / Hadis Dersleri'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü